

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ
ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ „ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА“

Култура и творчество

Европейски столици на културата

2020 г. до 2033 г.

Ръководство за градовете, подготвящи своята
кандидатура

Въведение

Настоящото ръководство обяснява процедурата и критериите за инициативата „Европейска столица на културата“ (ЕСК) за периода от 2020 г. до 2033 г. То е предназначено за градове, които обмислят да подадат кандидатура, както и за подготовката на тази кандидатура.

Съществуват два документа, които следва задължително да бъдат прочетени заедно с това ръководство.

Решението

Първият документ е „Решението“. Това е официалната правна основа на инициативата „Европейска столица на културата“ (ЕСК). Макар да е формулиран като правен текст, той е лесен за разбиране и е достъпен на всички официални езици на Европейския съюз (ЕС).

Може да бъде намерен тук:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014D0445>

Решението е прието през април 2014 г. от Европейския парламент и всички държави членки на ЕС (представени от техните министерства, отговарящи за културата).

През септември 2017 г. то е изменено с друго Решение на Европейския парламент и на държавите членки (Съвета). С това изменение инициативата ЕСК се отваря и за градове от страните от Европейската асоциация за свободна търговия, които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство („страни от ЕАСТ/ЕИП“) и участват в програмата за финансиране на ЕС „Творческа Европа“.

Това изменено Решение може да бъде намерено тук:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017D1545>

Решението определя контекста на инициативата, нейните цели, критериите за подбор, процесите на подбор, номинация, мониторинг и оценка. То урежда и начина на формиране на експертната комисия за

подбор и мониторинг, съставено от независими експерти.

Въпросникът за подбор

Вторият документ е списъкът с въпроси, на които всички кандидати трябва да отговорят по време на фазата на подбор. Въпросите са базирани на Решението и го разглеждат в по-практически план. Кандидат-градовете попълват този въпросник в своите кандидатури.

Въпросникът е наличен на уебсайта на Европейската комисия в раздела „Европейски столици на културата“:

http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.htm

Настоящото ръководство използва тези два документа. Решението има официална правна сила; това ръководство е обяснително и няма правна сила.

Инициативата „Европейска столица на културата“

До 2020 г. 60 града ще са носили титлата Европейска столица на културата. (До 2001 г. инициативата се наричаше Европейски град на културата). Често тя се нарича водещата културна инициатива на Европейския съюз.

Инициативата ЕСК се е развила значително от първите години, когато основният ѝ фокус беше честване на изкуствата в даден град. От 80-те години насам осезаемо се увеличава осъзнаването на ролята на културата в живота на градовете: приносът ѝ за благосъстоянието на гражданите и за просперитета на града, както и потенциалът ѝ да утвърди мястото на града на международната сцена. Много от градовете, които са носили титлата ЕСК, не само са имали успешна година, но и са се възползвали от трайно наследство.

Всеки град, който обмисля или вече е подал кандидатура, ще има свои местни цели, съобразени със своите конкретни обстоятелства и приоритети. Това обаче е европейска награда със стандартизирани критерии и цели, определени на равнище ЕС. Успешните градове съчетават местните си цели с този европейски (а често и

международен) аспект.

Предишни ЕСК съобщават за наследство, основано на:

- Ролята на ЕСК като катализатор за качествена промяна в развитието на града или на част от него.
- Измеримо повишаване на самочувствието на гражданите и на гордостта от града.
- Засилена ангажираност с културното предлагане на града, особено от публики, които по принцип по-рядко посещават или участват в културни събития.
- Развитие на ново културно съдържание, нови умения, нови възможности и нови европейски и международни връзки за творци и културни организации.
- По-голямо европейско и международно признание и разпознаваемост, често изразяващи се в ръст на туризма и по-добра репутация.

Целите на инициативата ЕСК са изложени в Решението. Градовете, които обмислят подаване на кандидатура, трябва внимателно да се запознаят с текста на Решението.

Претегляне на предимствата и недостатъците на кандидатстването

Домакинството на Европейска столица на културата безспорно е уникална възможност за всеки град, която може да доведе до положително културно, социално и икономическо въздействие.

В същото време обаче това може да бъде и рисковано начинание за един град. Твърде често градовете не успяват да извлекат пълната полза от носенето на титлата, а в по-лошия случай си навличат негативна публичност, защото се сблъскват с предизвикателства, за които не са подготвени: проблеми с управлението и изграждането на екипа, неправомерна политическа намеса в изпълнението на

програмата, слаба връзка между стратегията за културно развитие на града и годината на ЕСК, липса на визия за наследството, недостатъчно дългосрочно планиране, отсъствие на ясни цели или междинни етапи, липса на процес за мониторинг по време на изпълнението, липса на вътрешен опит в осъществяването на културна програма с продължителност една година, трудности при разработването на проект с европейско/международно измерение и др.

Затова е от съществено значение всеки град да си зададе следните въпроси, преди изобщо да се впусне в процеса по кандидатстване за титлата ЕСК, който предполага значителни обществени инвестиции:

- Имаме ли – или ще имаме ли до годината на титлата – капацитет да бъдем домакини на едногодишно събитие от мащаба на Европейска столица на културата, включващо стотици културни прояви от най-високо ниво, разпределени през цялата година?
- Разполагаме ли – или ще разполагаме ли до годината на титлата – с необходимата физическа инфраструктура (културни пространства, капацитет за настаняване, транспортни връзки)?
- Разполагаме ли – или ще разполагаме ли до годината на титлата – с необходимата „човешка инфраструктура“, за да бъдем домакини на ЕСК (активен и добре свързан културен сектор, включващ както обществени институции, така и НПО, отдели на общинската администрация, готови да окажат съдействие, подготвен персонал в туристическите информационни и обслужващи центрове, програми за изграждане на капацитет и т.н.)?
- Имаме ли или ще имаме ли стратегия за създаване на необходимите международни връзки?
- Разполагаме ли с необходимия вътрешен експертен капацитет, за да реализираме проекта от началния етап на разработка до подготовката, изпълнението и оценката му? Ако липсва такъв капацитет и трябва да се използва външен консултантски ресурс,

как ще гарантираме, че проектът ще остане автентичен, ще продължи да бъде притежаван от самия град, неговите жители и заинтересованите страни и че визията на ЕСК ще отразява стремежите на мнозинството, а не на малцина?

• Готови ли сме като град да излезем извън „обичайната практика“ в областта на културата? Готови ли сме да изследваме нови начини за подкрепа на културата, за взаимодействие с културните ни партньори и с други сфери от живота на града, за насърчаване на ангажираността на публиките в различните ни квартали?

- Можем ли да си позволим да увеличим инвестициите си в култура за проекта ЕСК и да поддържаме този ангажимент и след годината на титлата, за да гарантираме приемственост и устойчиво наследство?

• Готови ли сме като град да се отворим към Европа? Готови ли сме да се включим в диалог с останалата част от Европа и света и да разсъждаваме върху приноса, който искаме да дадем за европейската интеграция?

- Готови ли сме като град да изследваме по-задълбочено различните културни изрази – включително идващи от мигрантски общности – присъстващи на територията ни и да представим на нашето население богатството и разнообразието на културните изрази, идващи от чужбина?

Ако отговорът ви на всички горепосочени въпроси не е „да“, градът ви не е подготвен да кандидатства и да бъде домакин на титлата Европейска столица на културата.

Речник

Решение	Официалната правна основа на инициативата „Европейска столица на културата“ (ЕСК). Прието е през април 2014 г. от Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз (правителствата на всички държави членки). Регламентира провеждането на инициативата ЕСК.
Експертна комисия	Независими експерти, които оценяват кандигатурите, правят препоръки за съставяне на кратък списък и за окончателен избор, както и наблюдават процеса по подготовка на ЕСК в периода на мониторинг.
Покана	Официална покана за кандигатстване, издадена от организиращия орган (напр. Министерство на културата). Включва критериите и процедурата за подбор, както и въпросника за кандигат-градовете.
Правилник за провеждане на конкурса	Официален документ, издаден от организиращия орган. Определя правилата на конкурса, състава и работата на експертната комисия, както и подробности за срещите в етапите на предварителен и окончателен подбор.
Кандигатура	Документът, който кандигат-градът подава в отговор на поканата за участие. В него се представят целите на кандигатурата, програмата и др.
Предварителен подбор	Първият етап от подбора, в който експертната комисия препоръчва кратък списък с кандигат-градове.
Окончателен подбор	Втори етап от подбора: от градовете в краткия списък експертната комисия избира един, който препоръчва за титлата.
Назначаване	Правният акт: компетентният национален орган формално назначава препоръчания град за Европейска столица на културата. От този момент градът може официално да носи титлата. Четиригодишният период между назначаването и

Мониторинг	годината на титлата, през която експертната комисия консултира и наблюдава дейността на ЕСК.
Награда „Мелина Меркури“	Награда на Европейската комисия, присъждана на ЕСК. Свързана е с назначаването. Изплаща се при наличие на препоръка от експертната комисия в края на периода на мониторинг.
Отворен конкурс	На всеки три години се избира ЕСК от държава от ЕАСТ/ЕИП (Европейската асоциация за свободна търговия / Европейското икономическо пространство), страна кандидат или потенциален кандидат за членство в ЕС. Прилага се същата система от критерии, с някои административни различия (поканата и правилникът се издават от Европейската комисия, а назначаването също се извършва от нея).

Обмисляте кандигатстване?

Решението определя официалната процедура за подбор. Тя започва с обявяване на покана за кандигатстване от съответния национален орган. Това обикновено е министерството, отговорно за културата, но понякога може да делегира администрирането на друга организация.

Кога да започнем?

Официалната покана се публикува около 6 години преди годината на титлата. Тя дава срок от поне десет месеца за подаване на кандигатури.

Опитът показва, че най-успешните ЕСК започват подготовката си 2–3 години преди обявяването на тази покана.

Решението съдържа ротационен график на гържавите членки, така че има достатъчно време за предварителна подготовка.

Защо толкова рано? ЕСК е сложна инициатива. Тя също така е и конкурс. Ето няколко причини за дългия период на подготовка:

- Критериите изискват градът да има в действие културна стратегия, свързана с общата стратегия за развитие на града. Разработването и започването на такава стратегия отнема време.
- Критериите изискват сериозно ангажиране на гражданите: много кандигати включват училища, университети, младежки клубове, организации на гражданското общество и културни оператори (както „отдолу нагоре“, така и „отгоре надолу“).
- Частният сектор, както културните, така и творческите индустрии, и по-широкият бизнес сектор трябва да бъдат ангажирани.
- Критериите изискват нужните връзки с европейски и международни художествени и културни мрежи и оператори

- Кандидатите се учат от групи ЕСК.
- Трябва да се сформира екип за кандидатурата.
- Трябва да се изгради „инерция“ в града.
- Необходимо е време за реализация на нова културна (или друга) инфраструктура, която да бъде готова за годината на ЕСК.

В този ранен етап градовете трябва да си зададат следните въпроси:

- Какви са техните собствени цели? Каква е тяхната визия за бъдещето на града и ролята на културата в тази визия?
- Как могат да бъдат съчетани с критериите за ЕСК?
- Защо искат да получат титлата ЕСК? Как смятат да оставят отпечатък в историята на ЕСК и да я отведат в нови, неизследвани територии?
- Имат ли устойчиво политическо съгласие отвъд партийните различия? Опитът показва, че между началото на кандидатстването и годината на титлата може да настъпи промяна в политическото ръководство на града.

Кой може да кандидатства и какво е важно в началото?

Размерът на града не е от значение. Градове с население над 1 милион и такива с под 100 000 жители вече са били ЕСК. Но човешкият и финансовият капацитет, както и физическата инфраструктура и културната маса са от значение.

Градовете могат да включат в кандидатурата си и съседни територии (т.е. съседни градове или региони). Това се е случило, например, през 2007 г., когато Люксембург включи транснационалния регион Гранд Регион; през 2010 г., когато Есен оглави Рурския регион; през 2012 г., когато Марибор включи още 5 града от източна Словения; през 2013 г., когато Марсилия-Прованс обхвана 90% от департамента Буш-д'ю-Рон; или през 2015 г., когато Монс работи интензивно със

съседния регион Ено. А по-скоро, през 2025 г., Хемниц включи в програмата си 38 околни по-малки града. Въпреки това, един град трябва да бъде водещият град с оглед на отчетността и отговорността. Водещият град е официалният кандигат.

Програма с поглед към бъдещето. Градът не получава титлата въз основа на своето културно наследство или настоящите си живи културни предложения. Те могат да послужат като основа за кандигатурата, но не и за самата кандигатура. (ЕСК не е вариант на етикетите на ЮНЕСКО или Европейското културно наследство). Градът получава титлата въз основа на своята бъдеща програма за годината на ЕСК, изложена в кандигатурата му.

Необичайна практика. Някои кандигати са подавали кандигатури, като са събрали съществуващите си културни дейности под знамето „ЕСК“. Те не са били успешни. Титлата ЕСК се присъжда въз основа на *специфична програма, надхвърляща нормалната културна дейност* на един град.

Няма стандартен шаблон за вашата програма. Всеки град е уникален. Програмата му отразява неговите нужди и цели, като същевременно отговаря на формалните критерии за ЕСК.

Проект, който не е воден от туризма. Една от целите на програмата е да повиши международния профил на града чрез култура. Повечето ЕСК са отчели увеличение на туризма; това е фактор за успех при много ЕСК. Въпреки това основният фокус на програмата на ЕСК е върху гражданите, особено тези на града, и тяхната връзка с културата и Европа.

Няма изискване за голям брой събития и проекти. Вашата програма трябва да съответства на вашите цели и финансиране. Не надценявайте възможностите на вашия екип или гражданите.

Европейска (международна) програма. Това е европейски проект. Програмите трябва да подчертават както общите черти, така и разнообразието на културите в Европа. Общата визия на събитието трябва да бъде европейска, а програмата да има привлекателност както на европейско, така и на международно ниво.

Това е културен проект. Много ЕСК са получили значителни икономически или социални ползи: градска инфраструктура, физическа регенерация, вътрешни инвестиции, повишена гордост към града и гр. Това са положителни странични ефекти, които показват как въздействието на културата може да надхвърли самата култура. В сърцето си ЕСК е културен проект, насочен към гражданите, творците, културните оператори и всички, които използват творческите си умения в различни обществени сектори.

Градът може да се предизвика. ЕСК е възможност да се изследва открито и критично историята на града, включително и по-тъмните му страни. Например Доноста Сан Себастиан 2016 г. се фокусира върху концепцията за съжителство, опитвайки се да преодолее бивши конфликти между общности. Рига 2014 г. разглежда проблемите на германската и съветската окупация. Линц 2009 г. се занимаваше със своята връзка с нацисткия период. Ливърпул 2008 г. изследва ролята си в търговията с роби.

Това е дългосрочен ангажимент. Подготовката, развитието и реализирането на програмата отнемат 6-7 години постоянни усилия. Наследството продължава да живее; много ЕСК все още се възползват от своята година десетилетия по-късно. Други, по-малко успешни, трябва да се справят с негативните последици от неспособността да отговорят на очакванията. Притежаването на титлата ЕСК носи значителни ползи за градовете, които са готови да поемат този ангажимент.

Как да започнете? Добро начало е да посетите други текущи ЕСК, да прочетете техните кандидатури (повечето ги публикуват на своите уебсайтове), да ги видите в действие. Всяка година има две ЕСК и вече осем града са определени и са в подготовка: има богат избор.

Разбиране на критериите

Решението определя шестте категории критерии, използвани в

процеса на подбор. Препоръката на Комисията се основава на цялостна оценка, вземаща предвид всички шест категории, тъй като опитът показва, че всички те са необходими за успешното осъществяване на ЕСК.

Тези критерии трябва да се възприемат от градовете като полезен инструмент за съвестна подготовка не само при кандидатстване за титлата, но и при планирането на годината на титлата. Те съществуват, за да помогнат градовете да извлекат максимална полза от кандидатурата си и, независимо от резултата в конкурса, да научат и да се възползват от този опит. Тъй като всяко състезание води до определянето само на един град, е от съществено значение всички кандидатстващи градове още от ранен етап да обмислят как ще използват инерцията, създадена от тяхната кандидатура, в случай че не получат титлата. Поради това е важно процесът на кандидатстване да се разглежда като полезно упражнение по културна стратегия само по себе си, така че да доведе до положителни наследства за всички кандидати. Това е предимно отговорност на градските власти и политическото им ръководство.

Този раздел разглежда всяка категория и предлага насоки, базирани на последните опити с ЕСК и доклади на Комисията. Решението дава ясни фактори, които трябва да се вземат под внимание за всяка категория критерии; тези фактори са посочени в курсив.

Докато се придържат към критериите, кандидатите са поканени да бъдат изобретателни и креативни и да развият собственото си виждане на концепцията за ЕСК.

А: Принос към дългосрочната културна стратегия

- *да има в сила културна стратегия на кандидатстващия град, която обхваща инициативата [ЕСК] и включва планове за поддържане на културните дейности и след годината на титлата;*
- *плановите за укрепване на капацитета на културния и творческия сектор, включително развитието на дългосрочни връзки между културния, икономическия и социалния сектор в кандидатстващия град;*
- *предвиждания дългосрочен културен, социален и икономически ефект, включително развитие на градската среда, който титлата би имала върху кандидатстващия град;*
- *плановите за наблюдение и оценка на въздействието на титлата върху кандидатстващия град и за разпространение на резултатите от оценката.*

Въпреки че градовете носят титлата само една година, след което тя преминава към нови носители, инициативата Европейска столица на културата не бива да се разглежда като еднократно събитие с продължителност една година. Програмата трябва да започне преди това, за да се подготви пътят към годината на титлата, и да продължи след нея, за да се гарантира устойчиво наследство.

Успешните ЕСК са използвали титлата като катализатор за качествена промяна в културното и цялостното развитие на града, постигаща устойчив културен, социален и икономически ефект. Най-добрият начин един град да осигури устойчиво наследство е да интегрира годината на ЕСК в своята цялостна стратегия, като развие по-специално връзките между културата, образованието, туризма, териториалното планиране, социалните услуги и др. Кандидатите трябва да представят своята културна и градска стратегия в кандидатурата си. Комисията няма да оценява уместността на тези стратегии, но ще търси последователност

между тях и предложената програма и цели на проекта за ЕСК.

Културната стратегия на един град се състои от визия, цели и действия с определен времеви хоризонт. Обичайно тя има по-широк обхват от целите на ЕСК. Кандидатстващите градове трябва ясно да посочат в своята кандидатура кои приоритети от по-широката културна стратегия инициативата ЕСК цели да подпомогне..

Няколко примера:

Монс 2015 г. *Регионът около Монс е важен център за дигитални технологии. Темата на ЕСК беше „Където културата среща технологиите“ с множество проекти, базирани на дигитални технологии: например „Metro IT Europa“ – виртуално метро в града за туристи и културни оператори. „Café Europa“ се основава на разширяваща се мрежа от градове в Европа като база за дигитални взаимодействия по културни и европейски теми.*

Пилзен 2015 г. *избра темата „Отвори се“ с цел значително да промени нагласите на своите граждани към външния свят. Силен акцент беше поставен върху поведенческата промяна.*

Орхус 2017 г. *Темата „Преразглеждане“ на Орхус 2017 г. съответства на градската стратегия за преосмисляне и промяна на културната и градската среда с оглед на предстоящото разрастване през следващото десетилетие.*

Кемниц 2025 г. *има за тема „C the unseen“ – Да направим невидимото видимо – и „Създателите на демокрацията“. А **Нова Горица 2025 г.**, с мотото си Go Borderless, реши да сподели титлата със своя побратим град Гориция.*

Цели. За кандидатите е важно да формулират ясно своите цели за ЕСК. Няма единен модел за обхвата на целите, тъй като всяка ЕСК е различна, а всеки град се изправя пред уникален набор от предизвикателства и възможности. Целите трябва да се отнасят както до критериите на инициативата ЕСК, така и до местните

приоритети. Яснотата на целите показва добре структуриран процес на планиране и значително улеснява управлението на ЕСК и публичната отчетност. Както беше посочено по-горе, кандидатурата трябва да подчертае връзката между целите на ЕСК и общата културна и градска стратегия на кандидатстващия град.

Целите на ЕСК трябва да бъдат преведени в ясни, релевантни и измерими индикатори за въздействие. Тези индикатори за въздействие са съществени за наблюдението на напредъка и за оценката на резултатите от годината на титлата (вж. следващите точки).

Мониторинг. От всяка ЕСК се очаква да създаде процес на наблюдение още в ранен етап, с цел да се подобри изпълнението спрямо поставените цели за годината на титлата. Това позволява на екипа по управление да проследява напредъка към постигането на тези цели както през четиригодишния подготвителен период, така и през годината на титлата и след нея. Базовата стойност следва да бъде установена най-късно в годината след определянето на титлата. Измерванията трябва да включват както качествени, така и количествени данни.

Оценка. От всяка ЕСК се изисква да извърши оценка след изтичането на титлата, за да се измери културното, социалното и икономическото въздействие (включително върху градското развитие): тя трябва да бъде изпратена на Европейската комисия в срок от 12 месеца след годината на ЕСК. За да бъдат ефективни, оценките трябва да се основават на целите, посочени в кандидатурата в началото на процеса за ЕСК. Насоки се предоставят от Комисията (вж. препратката към документа в раздела по-долу „Доклади и оценки по програмата ЕСК“).

При предварителния подбор от кандидатите се изисква само да представят обща рамка на своите планове за наблюдение и оценка, които ще бъдат по-подробно разработени в кандидатурата за окончателния подбор.

Б: Културно и художествено съдържание

- *ясна и последователна художествена визия и стратегия за културната програма;*
- *участие на местни творци и културни организации в създаването и изпълнението на културната програма;*
- *обхват и разнообразие на предложените дейности и тяхното общо художествено качество;*
- *способност за съчетаване на местното културно наследство и традиционни форми на изкуство с нови, иновативни и експериментални културни изразни средства.*

ЕСК е преди всичко насочен към бъдещето „културен“ проект. Програмата, разработена специално за годината на титлата, трябва да бъде с високо художествено и културно качество. Това се отнася както за участническите проекти, така и за по-традиционните художествени дейности. Програмите на ЕСК обикновено обхващат широк спектър от форми на изкуство, съчетавайки елитарна и популярна култура на местно ниво, баланс между безплатни и платени събития, както и дейности, организирани както от големи и утвърдени културни институции, така и от малки местни неправителствени организации, отразяващи нарастващото значение на творческите намеси по градски и социални теми. Визията и стратегията на програмата трябва също да са в съответствие с целите, поставени от кандидатстващия град за неговата година като ЕСК, и да включват европейско измерение. Те трябва да проникват не само в цялостната културна програма, но и в съпътстващите дейности, особено в областта на маркетинга и комуникацията.

ЕСК обикновено превеждат своята стратегическа визия в няколко тематични направления; твърде многото направления могат да бъдат обхващани за публиката.

Кандидатурата трябва да предоставя достатъчно информация за предложените проекти, така че експертната комисия да разбере последователността на програмата и нейната основна художествена визия спрямо стратегията и целите.

Въпреки това, нивото на детайлност е различно във фазата на предварителен подбор и окончателен подбор.

При предварителния подбор от кандидатите се изисква да представят общ преглед на структурата на програмата за годината, с фокус върху общата стратегическа художествена визия и концепция за тяхната ЕСК.

При окончателния подбор от кандидатите се изисква да бъдат много по-прецизни относно програмата и основните ѝ проекти, както и относно партньорите, като направят разграничение между партньорите, които са заявили твърд интерес, и онези, които все още са само потенциални или възможни партньори. Те също така трябва ясно да направят връзка между общата стратегическа художествена визия и концепция, от една страна, и програмата и проектите към нея, от друга. Накрая, трябва да бъде представен приблизителен бюджет за различните проекти, така че експертната комисия да разбере относителния им баланс в рамките на програмата

Трябва да се има предвид, че експертната комисия и Европейската комисия ще използват програмата, описана в книгата на кандидатурата, като основа за фазата на мониторинг (вж. по-долу).

В допълнение, освен съдържанието на самата програма, кандидатите ще посочат и как процесът по създаване, развитие и изпълнение на различните дейности е бил и ще бъде отворен и включващ местната артистична и творческа общност.

Опитът показва, че създаването на програма, основана на корените на града, неговото наследство и културна тъкан, може да бъде полезна отправна точка. Това обаче върви ръка за ръка с факта, че много ЕСК също искат да развият културното предлагане в града. Последните доклади на експертната комисия също търсят информация относно художествената дигитална стратегия на ЕСК.

В: Европейско измерение

- *обхватът и качеството на дейностите, насърчаващи културното многообразие на Европа, междукултурния диалог*

и по-голямото взаимно разбирателство между европейските граждани;

- *обхватът и качеството на дейностите, подчертаващи общите аспекти на европейските култури, наследство и история, както и европейската интеграция и актуалните европейски теми;*
- *обхватът и качеството на дейностите с участието на европейски творци, сътрудничеството с оператори или градове от различни държави, включително, когато е уместно, градовете носители на титлата, както и транснационалните партньорства;*
- *стратегията за привличане на интереса на широка европейска и международна публика.*

Европейското измерение е в основата на програмата на всяка Европейска столица на културата. То гарантира, че ЕСК е международна програма, а не изцяло вътрешно събитие. Това, че даден град се намира в Европа, има оживена и международна културна сцена или многокултурно население, не представлява само по себе си силно тълкуване на европейското измерение. Общата визия на цялата програма трябва да бъде европейска, поради което европейското измерение следва да бъде отразено както в културното и художественото съдържание, така и в заложените цели на проекта ЕСК и съответните индикатори.

Европейското измерение има двупосочна насоченост – към жителите на Европейската столица на културата и към широка европейска и международна публика.

Амбицията на Европейската столица на културата (ЕСК) трябва да бъде да разшири разбирането и осведомеността на гражданите на града относно богатството и многообразието на културите в Европа, както и относно общите елементи между тях. Трябва да се постави акцент върху свързването на града и неговите граждани с градове и граждани от други

гържави чрез културни и други проекти.

Именно фокусът върху другите култури е това, което основно отличава една ЕСК от национална столица на културата: ЕСК предлага възможност на един град и неговите граждани да се учат от другите по открит начин.

За градовете европейското измерение означава също така свързване на местния контекст с европейската рамка. То представлява възможност за изследване на взаимоотношенията между местните и европейските култури и ценности. За културните оператори в града европейското измерение води до създаване на нови и устойчиви партньорства с културни дейци от други държави чрез копродукции, съвместни кураторски проекти, конференции, мрежи, както и гостуващи творци/изпълнители. Последните ЕСК включиха европейски и международни партньори в добре над половината от своите проекти.

Последният елемент от европейското измерение означава, че програмата трябва да бъде с достатъчно високо качество, за да привлече международна публика, както на място, така и, все по-често, онлайн.

Сътрудничество с партньорската ЕСК. Всяка година има две (а на всеки три години – три) Европейски столици на културата, които са поканени да работят заедно. Обхватът на проектите варира и се разработва съвместно между градовете. Това е ключов елемент от европейския характер на програмата на ЕСК. Много ЕСК също така развиват проекти с минали и бъдещи ЕСК.

Важно е да се отбележи, че разделът за европейското измерение се очаква да бъде значително по-развит в кандидатурата за финалния подбор в сравнение с кандидатурата за предварителния подбор.

Някои примери за европейското измерение:

***Умеа 2014 г.** изгражда своята програма около календара на саамите, коренното население на северна Скандинавия.*

***Рига 2014 г.** представя „Кехлибар в съвременното арт бижутерство“.*

Кехлибарът е първият продукт, изнасян от балтийския регион за останалата част на Европа през I век сл.Хр.

Леуварден 2018 г. и Доноствия Сан Себастиан 2016 г. разглеждат ролята на по-малко използваните езици в Европа (фризийски и баски съответно) с проекти, осъществени в партньорство с подобни градове из цяла Европа.

Програмата на **Доноствия Сан Себастиан 2016 г.** се въртеше около идеята за „културите на съжителство“, изразявайки желанието да се преодолеят раните от миналото и да се възстанови изкуството на съвместния живот в бивши разделени общности.

Риека 2020 г. разглежда три основни теми – Вода, Труд и Миграция – всички с ясно изразен европейски резонанс.

Тимишоара 2023 г. имаше над 75% от проектите, съпродуцирани с партньори от Европа.

Г: Обхват

- *включването на местното население и гражданското общество в подготовката на кандидатурата и изпълнението на действието;*
- *създаването на нови и устойчиви възможности за широк кръг граждани да посещават или участват в културни дейности, в частност младежи, доброволци и маргинализирани и уязвими групи, включително малцинства, като се обръща специално внимание на хората с увреждания и възрастните по отношение на достъпността на тези дейности;*
- *общата стратегия за развитие на аудиторията, и по-специално връзката с образованието и участието на училищата.*

Успехът на ЕСК, и със сигурност ключова част от нейното наследство,

може да се измери чрез широко и активно участие на гражданите. Това участие трябва да започне още в подготвителната фаза. Последните ЕСК и кандидатурите са публикували призови за идеи и са провели стотици срещи или работни ателиета с гражданите, търсейки техните мнения относно потенциалната програма и общата визия и концепция. Активно участие, а не само участие като публика.

Екипите, подготвящи кандидатурите, полагат целенасочени усилия да ангажират тези, които обикновено не участват в културния живот на града, да достигнат до отдалечени общности или до паралелен културен сектор. Целта е участие.

Всяка кандидатура ще има свои специфични акценти и приоритети, които се развиват в процеса на подготовка и реализация на ЕСК. В много случаи тези ангажименти водят до промени в нагласите на културните оператори в града (аспект от развитието на аудиторията).

ЕСК използват все повече доброволци. Важно е да се прави разлика между платен персонал, стажанти и доброволци. Силна програма с доброволци може значително да увеличи ангажираността на гражданите с ЕСК, града и неговото наследство.

Вече е стандартна практика ЕСК да реализират проекти с училища, младежки групи, университети и широк кръг от организации на гражданското общество.

Д: Управление

- *осъществимостта на стратегията за набиране на средства и предложен бюджет, който включва, където е уместно, планове за търсене на финансово подпомагане от програми и фондове на Съюза, и покрива подготвителната фаза, годината на носене на титлата, оценката и разпоредбите за дейности по наследството, както и планирането за непредвидени обстоятелства;*
- *предвидената структура за управление и изпълнение на дейността, която осигурява, наред с други неща, подходящо сътрудничество между местните власти и структурата за изпълнение, включително творческия екип;*

- *процедурите за назначаване на генералния и художествения директор и техните сфери на действие;*
- *маркетинговата и комуникационна стратегия е цялостна и подчертава, че дейността е инициатива на Съюза;*
- *структурата за изпълнение разполага с персонал с подходящи умения и опит за планиране, управление и реализиране на културната програма за годината на носене на титлата.*

Финанси. Бюджетите за ЕСК варират значително; последните програми на ЕСК (т.е. без включване на инфраструктура или сгради) са в диапазона от 20 до над 100 милиона евро.

На етап кандидатстване е нереалистично да се правят точни прогнози за бъдещи източници на финансиране. В молбата за участие трябва да има реалистичен бюджет с достатъчно информация, която да покаже степента на сигурност за всяка бюджетна линия.

Форматът на финансовата информация ще бъде посочен в въпросника, включен в поканата за кандидатстване. Той ще включва предложени приходи от:

- Публични власти (общински, регионални, национални)
- Частния сектор
- Други (в частност приходи от билети, групово финансиране)
- Програми на ЕС (без наградата „Мелина Меркури“)

Кандидатите и особено ЕСК силно се съветват да изследват пълното си участие в други програми на ЕС. Текущите програми са в сила до 2027 година. Моля, разгледайте **наръчника за финансиране и уеб инструмента *CulturEU***. Възможности за финансиране от ЕС за културния и творческия сектор 2021 г. –2027 г.:

<https://ec.europa.eu/culture/funding/cultureu-funding-guide>.

Организационна структура и управление. Опитът показва, че управленската структура е решаващ фактор за успеха или неуспеха на ЕСК.

Последните ЕСК са използвали различни правни форми: фондация, сдружение, публична институция, отдел, интегриран в общината и др., в

зависимост от местните закони и практика. Независимо от избрания подход, ключовите фактори са:

- Разбирането от самото начало, че ЕСК изисква **висок стандарт на управление** а всички нива. Това може да съществува в даден град, да бъде привлечено отвън или придобито чрез обучение. Това важи както за културното управление на града, така и за управленската страна на екипа на ЕСК.
- Стабилността на управленската структура: съвет, ръководство, взаимоотношения с общинските административни звена.
- Стабилността на екипа: постоянството на персонала в екипа за реализиране е важен фактор за успех, но някои промени в персонала могат да са необходими, тъй като различните етапи на ЕСК – кандидатстване, изграждане и изпълнение – изискват различни умения.
- Повишаване на капацитета: все повече ЕСК включват програми за обучение и подкрепа на своите екипи, както и на културни и други заинтересовани страни, с цел подпомагане при създаването и реализирането на културни събития, установяването на международни връзки и осъществяване на комуникация и маркетинг.
- Независимост от партийната политика (външни оценки на слабо представящи се ЕСК сочат, че основната причина за това са прекомерните политически намеси на твърде детайлно ниво). Политици могат да участват в съвета, но на стратегическо, а не на оперативно ниво.
- Процесите за назначаване на генерален директор/изпълнителен директор и художествен директор се провеждат рано в процеса на кандидатстване. Откритият подбор е по-прозрачен.
- Независимостта на художествения директор по отношение на художествената програма, при условие че тя е в съответствие с кандидатурата и бюджета.
- Преходният период след годината на ЕСК; добрите практики и външни оценки препоръчват основният екип да остане поне шест месеца след годината.
- Ясно делегиране на финансови правомощия и външен финансов одит.

Маркетинг и комуникация. Ключова функция, която все повече се осъществява онлайн. В кандидатурата трябва да бъдат посочени основните насоки на стратегията за маркетинг и комуникация и нейните целеви групи. Трябва да се обърне внимание на интелектуалната собственост на ЕСК. Следва да се осъществява тясна връзка между екипа на ЕСК и отделите по туризъм и маркетинг на града (както и с националната туристическа организация).

Управление на бранда. Всяка ЕСК ще има собствен бранд и стратегия за брандиране. Освен това, ЕСК трябва да гарантира, че брандът на ЕСК получава подобаващо внимание и видимост. Насоки за използването на логотипа на ЕСК са включени в документа, който обозначените градове ще бъдат поканени да подпишат с Европейската комисия (виж по-долу в секцията за мониторинг). ЕСК трябва да осигури адекватно популяризиране на бранда на ЕСК и на неговата история

Примери за подчертаване на собствеността на Европейския съюз върху бранда включват:

- Откриване и закриване на церемонии: Много Европейски столици на културата организират моменти на предаване по време на откриването и закриването с градовете от предходната или следващата година. Обикновено са поканени висши представители на ЕС (напр. председателите на Европейската комисия и Парламента, комисарят по култура и др.).
- Дебати по европейски теми с водещи личности от ЕС.
- Деня на Европа (9 май). ЕСК често поемат водеща роля в честванията на Деня на Европа.
- Медиите: гарантиране, че медиите знаят, че ЕСК е дейност на ЕС.
- Връчването на наградата Мелина Меркури (ако бъде присъдена) предоставя възможност за PR събитие.

Е: Капацитет за осъществяване

- *Кандидатурата разполага с широка и силна политическа подкрепа и устойчива ангажираност от страна на местните, регионалните и националните власти;*
- *Кандидатстващият град разполага или ще разполага с адекватна и жизнеспособна инфраструктура за провеждане на титлата.*

Кандидатът трябва да докаже, че разполага с капацитета да осъществи сложна и мащабна програма като тази на ЕСК. Опитът е показал, че съществуват няколко критични фактора за успех:

- **Устойчив дългосрочен междупартиен политически ангажимент към проекта.** В много градове-носители на титлата ЕСК политическото ръководство се променя през 7-те години между кандидатстването и края на годината на титлата. От съществено значение е всички политически партии (на общинско, регионално и национално ниво) да разглеждат ЕСК като безпартийно усилие в полза на града. Оценките постоянно посочват проблемите, предизвикани от политическата нестабилност.
- **Тясно сътрудничество между екипа за управление на ЕСК и различните отдели на градската администрация.** Екипът за управление трябва да получи ясен мандат и декларация за мисия от градската администрация. Необходима е тясна връзка не само през подготвителния период и самата година на титлата, но и за осигуряване на преход към наследените ползи (виж също раздел Управление).
- **Туристическият и посетителски** капацитет на града трябва да може да отговори на целите, посочени в плана. Това включва не само капацитета на хотелите, транспортните връзки и др., но и

меките умения в областта на езиките на посетителите, качеството на обслужване и програмите за посрещане (както в публичния, така и в частния сектор), които са налични в града.

- Много кандидати за ЕСК представят програми за **значителни инфраструктурни** развия в града. Те имат значение главно ако имат пряк ефект върху програмата на ЕСК. Например:

***Марсилия-Прованс 2013 г..** Значителната инвестиция в регенерацията на Vieux Port не беше част от ЕСК; тя така или иначе щеше да се осъществи, но послужи като катализатор за кандидатурата. Новите музеи като MUSEM и културни центрове бяха част от общата кандидатура за ЕСК (но не бяха управлявани от екипа на ЕСК).*

***Пилзен 2015 г.** Реновацията на индустриална сграда като творчески център бе използвана в програмата на ЕСК и бе ключово наследство от годината.*

- Управлението и бюджетите на инфраструктурни и строителни проекти (нови театри и др.) обикновено не са част от бюджета или отговорността на ЕСК.
- Информацията за градското развитие и инфраструктурните програми, проекти за реставрация на културното наследство и нови културни обекти е полезна като фон и контекст на предварителния подбор. Крайният подбор ще се съсредоточи върху капиталовите проекти, които имат пряк ефект върху програмните дейности. Трябва да бъде предоставен реалистичен график и бюджет за завършването на тези проекти.

Процесът на подбор и присъждане

Поканата за кандидатстване и правилата на процедурата, издадени от националния орган, определят административните разпоредби, както и правилата и критериите за процеса на подбор. Поканата включва въпросника за подбор, който се основава на шаблон от Европейската

комисия (достъпен на уебсайта на Европейската комисия, линк в края на документа). Той посочва срокове и подробни указания за представяне на кандидатурите.

Поканите обикновено се публикуват 6 години преди годината на титлата. Правилата на процедурата обикновено се публикуват скоро след поканите.

Процесът на подбор се провежда в две фази: предварителен подбор (одобряване на част от кандидатурите) и окончателен подбор. Този двуфазен процес важи дори ако има само един кандидат.

В основата на тази фаза стои „формулярът за кандидатстване“ на кандидатите, по-често наричан просто „кандидатурата“.

Кандидатурите излагат целите на кандидатите, програмата, финансовите планове, структурата на управление и др. Те са изградени около въпросника, достъпен на уебсайта на Европейската комисия, и следват структурата на 6-те категории критерии, представени по-горе.

Кандидатите подготвят своите кандидатури и ги подават в съответствие с правилата в поканата.

При предварителния подбор кандидатите представят своята кандидатура пред експертната комисия и отговарят на въпросите му. Националният орган и Европейската комисия присъстват като наблюдатели, за да гарантират спазването на правилата. Те присъстват, но не вземат активно участие в обсъжданията на комисията.

В края на срещата комисията обявява кандидатите, които препоръчва да продължат към окончателния подбор. Няма указания колко кандидати могат да бъдат избрани. Докладът на комисията ще съдържа препоръки към одобрените градове.

Националният орган официално одобрява препоръките на експертната комисия и кани одобрените градове за участие в окончателния подбор.

Кандидатите имат около 7 до 8 месеца за преработване на своите кандидатури. На този етап се изисква значително повече детайли, особено по отношение на програмата, европейското измерение и финансите.

Процесът на окончателния подбор е същият като при предварителния подбор (представяне на преработената кандидатура, презентация,

въпроси и отговори) с едно основно допълнение.

Малко преди финалната среща за окончателен подбор, делегация от членове на експертната комисия, придружена от същите наблюдатели, може да посети всеки от предварително подбраните градове. Съдържанието на посещението се определя от самия кандидат. Делегацията ще докладва за посещението пред целия състав на експертната комисия.

Експертната комисия ще основава своята оценка и решения на подхода на кандидатите към шестте категории критерии, посочени в Решението. Тя ще използва като доказателства кандидатурата, презентацията и сесията с въпроси и отговори.

В края на срещата комисията ще обяви своята препоръка кой кандидат следва да получи титлата. В доклада си тя ще представи препоръки към съответния град.

Официално определяне за Европейска столица на културата

Компетентният орган на държавата членка официално ще определи препоръчания град за Европейска столица на културата и ще уведоми институциите на ЕС.

След това Европейската комисия ще публикува списъка с определените градове в Официален вестник на Европейския съюз в срок до два месеца след уведомлението.

Кандидатстващият град може да започне да използва наименованието „Европейска столица на културата“.

Фаза на мониторинг

Европейските столици на културата се избират и формално определят четири години преди същинската година. Това е дълъг период. Опитът е показал, че той е необходим за планирането и подготовката на едно сложно събитие. Отговорността, разбира се, лежи върху управленската структура и ръководството на ЕСК.

Експертната комисия, подпомагана от Европейската комисия, има

продължаваща роля през тези четири години. Експертната комисия и Европейската комисия имат неписана, но важна функция – да поддържат репутацията на марката ЕСК. Тяхната активна ангажираност в подготвителния период на ЕСК – мониторинговия период – е важен фактор. Външните оценки на програмата ЕСК подчертават нарастващата роля на експертната комисия през този период.

При влизане в мониторинговата фаза, градовете ще бъдат поканени да подпишат документ с Европейската комисия, обхващащ периода от определянето до приключването на годината на титлата. Този документ определя отношенията между града, Комисията и експертната комисия.

В този контекст от екипите за управление на ЕСК се изисква да информират Европейската комисия (а чрез нея и експертната комисия) за всякакви съществени развития през този период. Примери включват промени в структурата на управление, назначения на висши служители, финансови промени, съществени промени в програмата.

Целта на експертната комисия е:

- Да подпомага Европейските столици на културата с консултации и насоки.
- Да наблюдава напредъка спрямо целите и програмата в кандидатурата на ЕСК и спрямо критериите, посочени в Решението.
- Да направи препоръка до Европейската комисия относно изплащането на наградата „Мелина Меркури“.

Ролята на експертната комисия може да бъде обобщена като „критичен приятел“.

Провеждат се три срещи между експертната комисия и ЕСК:

- 3 години преди годината на титлата
- 18 месеца преди годината на титлата
- 2 месеца преди годината на титлата

И трите срещи се свикват от Европейската комисия.

Няколко месеца преди всяка среща Европейската комисия изисква доклад за напредъка. Той трябва да предостави актуален преглед на подготовката, на управлението, ръководството, развитието на програмата, финансите и др.

Изходната точка за процеса на мониторинг е кандидатурата на Европейската столица на културата. Тя представлява основанието за избора на един град пред други в конкурса, поради което ЕСК трябва да се придържа максимално към поетите в нея ангажменти.

Експертната комисия приема, че не е възможно всички проекти да бъдат конкретизирани 6–7 години предварително. Ще настъпят промени (променят се партньори, настъпват финансови промени и др.), но визията и насоката на кандидатурата трябва да бъдат запазени. Комисията очаква промените да бъдат изрично посочени и докладвани по време на различните срещи по мониторинг. Съществени отклонения от кандидатурата трябва да бъдат обсъждани с експертната комисия, чрез Комисията, преди вземането на решения.

Срещите представляват възможност за обмен на възгледи. След всяка среща експертната комисия изготвя доклад с препоръки към ръководството на ЕСК. Докладът се оповестява публично от Европейската комисия.

Експертната комисия може да поиска междинни доклади. Обикновено те се отнасят до конкретни въпроси, повдигнати по време на срещите.

Експертната комисия може също така да изпрати един или двама от своите членове на посещение в ЕСК през този етап и те да докладват обратно на цялата експертна комисия.

Наградата „Мелина Меркури“

Наградата „Мелина Меркури“ е отличието, което Европейската комисия присъжда на всяка Европейска столица на културата (ЕСК).

Процесът включва две стъпки.

Във връзка с конкурса за присъждане на титлата ЕСК, Европейската комисия взема решение дали да присъди наградата на съответните градове.

Изплащането на наградата (финансирана по програмата на Европейския съюз за подкрепа на културата към момента на присъждането, понастоящем в размер на 1,5 милиона евро) е обвързано с определени условия.

На третата среща в рамките на мониторинговия процес експертна комисия преценява дали да препоръча на Европейската комисия изплащането на наградата на съответната ЕСК.

Критерии за препоръката:

- Не е настъпила съществена промяна във визията, целите, стратегията, програмата и бюджета спрямо кандидатурата;
- Независимостта на творческия екип е била надлежно спазена.
- Европейското измерение е останало достатъчно силно в програмата
- Маркетингът и комуникацията на ЕСК дават необходима видимост на инициативата като действие на Европейския съюз.
- Провежда се мониторинг и са предвидени механизми за окончателна оценка.

Също така е важно да бъдат предвидени адекватни механизми за преход от екипа на ЕСК към екипа, който ще отговаря за наследството на инициативата.

Ако Европейската комисия приеме препоръката на експертна комисия, действителното изплащане на наградата се извършва през първите няколко месеца от годината на титлата.

Оценка

От Европейските столици на културата (ЕСК) се изисква да извършат оценка на своето ЕСК. Тя трябва да бъде завършена до края на годината след годината на титлата и да бъде изпратена на Европейската комисия. Оценката ще бъде публикувана, за да могат други кандидати и ЕСК да се възползват от нея. Тя също така служи като етап на публично отчитане.

ЕСК се приканват да следват указанията, издадени от Европейската комисия (на разположение на уебсайта на Комисията, линк в края на документа). Оценките трябва да обхващат:

- Стандартен набор от области, които са общи за всички ЕСК, използвайки общи индикатори. Това ще следва отблизо критериите на конкурса, включително финансовите аспекти.
- Елементи, които са от значение за конкретното ЕСК, следвайки отблизо целите, поставени от ЕСК на етапа на кандидатурата.

Оценката трябва да бъде както количествена, така и качествена. Идеално е да бъде извършена от организация, независима от управлението на ЕСК, но с пълен достъп до всички записи. Целта ѝ е да бъде честна преценка, а не PR документ.

ЕСК могат също да извършват оценки, фокусирани върху области с особено значение..

Наследство

Решението е доста категорично, че Европейската столица на културата (ЕСК) трябва да бъде част от „дългосрочна културна стратегическа политика, способна да генерира устойчив културен, икономически и социален ефект“. ЕСК в етапа на планиране трябва да гарантират, че са предприети адекватни мерки за постигане на тази цел.

Добрата практика е да се осигури бюджет и персонал за годината след ЕСК (ЕСК+1), за да се гарантира плавен преход към организациите, които ще поддържат създадената инерция.

Отворен конкурс за кандидатстващи страни и потенциални кандидати

От 2021 г. и след това на всеки три години се провежда трета Европейска столица на културата (ЕСК) през съответната година. Тя се избира чрез открит конкурс за градове от допустимите страни от ЕАСТ/ЕИП, кандидатстващи страни и потенциални кандидати за членство в ЕС.

Европейската комисия ще обявява на своя уебсайт кои страни са отговарят на определените условия.

Откритият конкурс означава, че градовете могат да се състезават с кандидати от други страни. От една страна може да кандидатства повече от един град.

Процесът на подбор и наблюдение следва същата процедура и критерии, очертани по-горе, с някои изменения:

Европейската комисия изпълнява ролята на национален орган: издава поканата и правилата за процедурата, формално приема препоръките на Комисията и назначава ЕСК.

При предварителния подбор кандидатите не присъстват физически на заседанието. При окончателния подбор те присъстват на заседанието, което се провежда в Брюксел.

Доклади и оценки на програмата „Европейска столица на културата“ (ЕСК)

„40 години ЕСК“ – Бяла книга, включваща списък с 40 препоръки за бъдещето на инициативата ЕСК, с цел тя да остане релевантна и да

продължи наследството на Мелина Меркури след 2033 г. [Бялата книга е достъпна онлайн.](#)

„Европейски столици на културата: успешни стратегии и дългосрочни ефекти“: Беатрис Гарсия и др. По поръчка на Европейския парламент, 2013 г. Докладът идентифицира най-често прилаганите успешни стратегии; събира и преглежда доказателства за въздействия и дългосрочни ефекти от културна, икономическа, социална и политическа гледна точка; както и подчертава основните повторяеми предизвикателства, пред които са изправени ЕСК:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET\(2013\)513985_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET(2013)513985_EN.pdf)

„Европейски градове и столици на културата“ (доклад Палмър/Рей): По поръчка на Европейската комисия, 2005 г. Докладът обхваща ЕСК за периода 1995 – 2004 г. (достъпен на уебсайта на Европейската комисия).

„Насоки за собствена оценка на градовете“: Документ, изготвен от Комисията, който обяснява ползите за ЕСК от провеждането на собствена оценка и предоставя набор от общи индикатори и съвети за планиране и провеждане на оценката (достъпен на уебсайта на Европейската комисия).

„Европейски столици на културата: пътят към успеха“: Брошура, издадена от Европейската комисия, съдържаща разкази от 25 години европейски столици на културата (1985–2010) (достъпна на уебсайта на Европейската комисия).

Оценъчни доклади за всяка ЕСК от 2007 г. насам. ЕКОРИС. По поръчка на Европейската комисия. Издават се в края на годината след всяка ЕСК (достъпни на уебсайта на Европейската комисия).

„Сборник с препоръки на Екорис“: Документ, изготвен от Комисията, който обединява препоръките, включени в независимите *ex post* оценки, проведени за ЕСК за периода 2007–2015 г. (достъпен на уебсайта на Европейската комисия).

Европейска комисия. Уебсайт за ЕСК, включващ доклади за селекция и мониторинг:

http://ec.europa.eu/culture/tools/actions/capitals-culture_en.htm

Допълнителни материали

„Как стратегически да се използват програмите за подкрепа на ЕС, включително Структурните фондове, за да се подпомогне потенциалът на културата за местно, регионално и национално развитие и ефектите от това върху по-широката икономика“: Изготвен от група експерти от всички държави-членки на ЕС, 2012 г. Целта е да се повиши осведомеността на местните, регионалните и националните власти относно потенциала на културния и креативния сектор за стимулиране на развитието:

http://ec.europa.eu/culture/policy/strategic-framework/documents/structural-funds-handbook_en.pdf

„Европейска публика: 2020 и отвъд“: Изготвен от Европейската комисия, 2012 г.:

<http://bookshop.europa.eu/en/european-audiences-pbNC3112683/>

Контакт

За допълнителна информация, моля изпратете имейл до функционалната пощенска кутия за ЕСК на Европейската комисия: EAC-ECOC@ec.europa.eu.

Документация и материали от предишни Европейски столици на културата могат да бъдат разгледани в сградата на Европейската комисия (ул. Жозеф II № 70, Брюксел). Молбите трябва бъдат изпращани на EAC-ECOC@ec.europa.eu, като бъдат посочени документите, които желаете да разгледате, поне 48 часа преди посещението. По съображения за сигурност посещението трябва да бъде уговорено и потвърдено от съответния отдел (т.е. „Европа на творчеството“ към Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“).